

PIRKANMAAN MAAKUNTAMUSEO

**VALKEAKOSKI NEROONIEMI JA ILLAANKIVI
SÄHKÖLINJAN PYLVÄSPAIKKOJEN KAIVUUTÖIDEN JA KAAPELITÖIDEN
ARKEOLOGINEN VALVONTA 2004**

Vadim Adel
Kulttuuriympäristöyksikkö
Pirkanmaan maakuntamuseo 2004

SISÄLLYSLUETTELO

Arkisto- ja rekisteritiedot.....	3
Johdanto.....	4
Valvontahavainnot.....	5
Negatiiviluettelo	7
Digikuvaluettelo	7
Peruskarttaote 1:20 000.....	8
Yleiskartta 1:1000.....	9
Kuvataulut.....	10
Liite: löytöluettelo <i>poistettu 23.12.2005 LR</i>	

ARKISTO- JA REKISTERITIEDOT

<i>Kunta:</i>	Valkeakoski	
<i>Kylä:</i>	Mälkiäinen	
<i>Kohteen nimi:</i>	Nerooniemi	Illaankivi
<i>Mj-tyyppi:</i>	kivirakenteet,	kultti- ja tarinapaikat
<i>Mj-tyypin tarkenne:</i>	hautaröykkiöt?/viljelyröykkiöt,	kuppikivet
<i>Ajoitus:</i>	rautakausi?/historiallinen aika,	rautakausi
<i>Rauhoitusluokka:</i>	2,	1
<i>Mj.rek.nro:</i>	908 01 0033,	908 01 0016
<i>Peruskartta:</i>	2132 05 TYRVÄNTÖ	
<i>Koordinaatit:</i>	x = 6787 300, y = 2514 725 p = 6790 330, i = 3353 420 z = 85 (röykkiöalue)	x = 6787 600, y = 2514 500 (KKJ) p = 6790 640, i = 3353 205 (YKJ) z = n. 83 (N60) (uhrikivi)
	p = 6790 420-695, i = 3353 160-450 (YKJ) z = n. 80-85 (N60) (valvonta-alueen ääripisteet)	
	p = 6790 420-470, i = 3353 290-450 (YKJ) z = n. 82-84 (N60) (löytöalueen ääripisteet)	
<i>Etäisyystieto:</i>	Kalvolan kirkosta 14,0 km NE, Valkeakosken kirkosta 15,1 km SE	
<i>Tila:</i>	RN:o 2:39 Riihikärki	
<i>Kiinteistötunnus:</i>	908-487-0002-0039	
<i>Maanomistaja:</i>	Jukka ja Ritva Partanen, os. Apilapellontie 16 A 24, 37600 VALKEAKOSKI	
<i>Aiemmat tutkimukset:</i>	tarkastus A. Valve 1935 (Illaankivi) inventointi S. Ojala 1940 (Illaankivi) tarkastus O. Soininen 1994 (Nerooniemi) kartoitus V. Adel 1996 (Nerooniemi) koekaivaus K. Luoto 2003 (Nerooniemi)	
<i>Aiemmat löydöt:</i>	mm. palanutta luuta 2 kpl ja kuonaa 1 kpl sekä historiallisen ajan löytöjä (koekaivaukset 2003, ei luetteloitu)	
<i>Tutkimuksen laatu:</i>	valvonta	
<i>Tutkimuslaitos:</i>	Pirkanmaan maakuntamuseo/kulttuuriympäristöyksikkö	
<i>Kenttätyönjohtaja:</i>	FM Vadim Adel	
<i>Kenttätyöaika:</i>	20.-21.9.2004	
<i>Rahoittaja:</i>	Jukka ja Ritva Partanen	
<i>Kustannukset:</i>	n. 1350 € + alv.	
<i>Löydöt:</i>	KM 34736	
<i>Negatiivit:</i>	132388-132391	
<i>Digitaalikuvat:</i>	10 kpl	
<i>Kartat:</i>	1:20 000, 1:2000	
<i>Alkuper. tutkimusraportti:</i>	Museoviraston arkeologian osaston arkistossa ja Pirkanmaan maakuntamuseon kulttuuriympäristöyksikön arkistossa, 11 sivua.	

JOHDANTO

Pirkanmaan maakuntamuseo/Tampereen museoiden kulttuuriympäristöyksikkö suoritti 20.-21.9.2004 sähköpylväspaikkojen kaivuutöiden ja kaapelitöiden arkeologisen valvonnan Valkeakosken Nerooniemen röykkiöalueen pohjoispuolella ja Illaankivi –nimisen kuppikiven länsipuolella. Valvonnan sekä tarvittavat esi-, jälkityöt ja tutkimusraportin teki maakuntamuseon tutkija, FM Vadim Adel; tutkimusavustajana toimi museoharjoittelija, yo. Juuso Vattulainen. Kenttätyöhön osallistui lisäksi arkeologian opiskelija, fil. yo Hannele Partanen. Töiden valvojana toimi maakuntamuseon tutkija, FM Ulla Lähdesmäki. Tutkimukset rahoitti maanomistaja, ja niiden kokonaiskustannukset olivat n. 1350 euroa + alv.

Valvonta-alue sijaitsee Valkeakosken kaupungin alueen SE-ajan tuntumassa, Mälkiäisten kylässä, Vanajaveden Kuhanselkään (79,4 m mpy) lännestä pistävällä niemellä. Noin 230 m (NW-SE) x 110 m laaja röykkiöalue sijaitsee niemen kärkiosassa, matalan (85 m mpy), loivarinteisen mäen laella. Alueella on kolme kesämökkkitonttia. Nerooniemen kärkeen johtaa luoteesta, kylästä tuleva soratie. Uhri- tai kuppikivi sijaitsee röykkiöalueesta n. 310 m NW, rannasta n. 45 m W, Kellaan talosta n. 200 m SE, pienen, loivarinteisen mäen juurella, pellon laidalla. Illaankiven ja röykkiöalueen välinen maasto on melko tasaista ja alavaa pelto-, niitty- ja metsäaluetta (ks. karttaliitteet).

Valkeakosken Energian suunnittelema sähkölinja kulkee NW-SE-suuntaisesti em. tien NE-reunaa pitkin. Kaakkoispäässä, Jukka ja Ritva Partasen kesämökkkitontilla (ent. Sjelvgrenin kesämökki) se kääntyy itään, kohti järven rantaa. Sähkölinjan pituus on yhteensä n. 460 m ja siihen kuuluu 10 pylvästä. Valvonnan yhteydessä seurattiin seitsemän sähköpylvään kuopan kaivamista: 3 kpl linjan luoteispäässä, Illaankiven W-puolella (pylväspaikat 2-4) ja 4 kpl linjan kaakkoispäässä (nrot 7-10). Jokaiseen pylväspaikkaan tehtiin kaivinkoneella 2 x 1 m kokoinen kuoppa, jonka kaivamista seurattiin n. 1 m:n syvyyteen saakka. Maa kaivettiin 10-15 cm paksuin kerroksin. Sähköpylvään nro 9 kuopan kaivamisen yhteydessä havaittiin merkkejä kiinteästä muinaisjäänöksestä, todennäköisesti rautakautisesta (tai varhaishistoriallisesta?) asuinpaikasta: kiveystä, keramiikkaa ja palanutta savea. Kaivuutyöt keskeytettiin, kaivannon pohja tutkittiin ja dokumentoitiin; pylväspaikka siirrettiin pohjoisemmaksi (nro ”9a” tässä raportissa). Sähköpylväskuoppien lisäksi kesämökkkitontille tehtiin yhteensä n. 45 m pitkä sekä enintään 0,5 m leveä ja syvä kaapelikaivanto, joka liittyy sähköpylväs 10:een etelästä ja idästä ja jonka kaivamista myös seurattiin arkeologisesti.

VALVONTAHAVAINNOT

Pylväspaikka 2

Sijainti: p = 6790 695, i = 3353 160, z = n. 83-84 m.

Stratigrafia ym. havainnot: pintaturpeen alla n. 30 cm paksu kerros ruskeanharmaata peltomultaa, jossa vähän pieniä kiviä; alempana – vaalea pohjasavi.

Löydöt: ei löytöjä. Ei merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä.

Pylväspaikka 3

Sijainti: p = 6790 645, i = 3353 170, z = n. 83-84 m.

Stratigrafia ym. havainnot: pintaturpeen alla n. 30 cm paksu kerros ruskeanharmaata peltomultaa, jossa vähän pieniä kiviä; alempana – vaalea pohjasavi.

Löydöt: ei löytöjä. Ei merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä.

Pylväspaikka 4

Sijainti: kosteikolla, p = 6790 600, i = 3353 190, z = n. 81-82 m.

Stratigrafia ym. havainnot: pintaturpeen alla n. 15 cm paksu kerros tummanharmaata multaa, alempana – vaalea pohjasavi.

Löydöt: ei löytöjä. Ei merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä.

Pylväspaikka 7

Sijainti: 2 m tienreunasta NE, tien ja kiviröykkiön (todennäköisesti viljelyröykkiön) välissä, sekametsikössä, rannasta n. 130 m S; p = 6790 470, i = 3353 290, z = n. 82 m.

Stratigrafia ym. havainnot: pintaturpeen alla n. 25-30 cm paksu kerros ruskeanharmaata savimultaa (todennäköisesti vanha peltokerros), alempana – puhdas, vaalea hiesu/savi.

Löydöt: pieni saviastianpala multakerroksen pohjasta (KM 34736:6).

Pylväspaikka 8

Sijainti: tasaisella maalla, vatukossa; p = 6790 455, i = 3353 340, z = n. 83 m.

Stratigrafia ym. havainnot: pintaturpeen alla n. 20 cm paksu kerros harmaanruskeaa multaa, alempana – vaaleankeltainen/-harmaa hiekka, jossa melko runsaasti erikokoisia kiviä.

Löydöt: ei löytöjä. Ei merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä.

Pylväspaikka 9

Sijainti: tasaisella mäen laella, horsmaa ja vadelmaa kasvavan aukean (vanhan pellon?) ja lehtipuumetsikön rajalla, kesämökin NW-kulmasta 32 m suuntaan 283°-284°, rannasta n. 90 m SW; p = 6790 425, i = 3353 390, z = n. 83-84 m.

Stratigrafia ym. havainnot: 10-15 cm paksun pintaturve-/humuskerroksen alla alkoi harmaanvaaleanruskea hiesu, jossa oli runsaasti erikokoisia (halk. 10-40 cm) kiviä. Noin 30 cm:n syvyydestä alkoi löytyä keramiikkaa ja palanutta savea. Kaivuutyöt pysäytettiin, kaivannon pohja tutkittiin lastoilla ja irtomaa seulottiin. Keramiikanpalat keskittyivät kaivannon NE-reunaan, n. 50 cm kokoisen (profiilissa) kiven juurelle. Palanutta savea tuli pääasiassa kuopan SW-osasta. Kiveys näytti puhdistettuna melko tiheältä ja selvästi ihmisen tekemältä. Kaivannon suurin syvyys tutkimuksen jälkeen oli 45 cm (NE-profiilin SE-osassa); kiveys ja löydöllinen hiesukerros jatkuivat syvemmälle. Kuopan suurimmat mitat (kuorittu ala) olivat 2,0 m (NW-SE) x 1,2 m.

Löydöt: saviastianpaloja 22 kpl, palanutta savea 67 kpl (KM 34736:1-5).

Pylväspaikka 9a

Muinaisjäännöksen löytymisen vuoksi pylvään nro 9 paikka siirrettiin pohjoisemmaksi:

Sijainti: tasaisella maalla, horsmaa kasvavalla aukealla (vanha pelto?), edellisestä kaivuupaikasta 13 m N; p = 6790 440, i = 3353 390, z = n. 83-84 m.

Stratigrafia ym. havainnot: pintaturpeen alla n. 20 cm paksu kerros ruskeanharmaata multaa, alempana – puhdas, vaalea savi/hiesu.

Löydöt: ei löytöjä. Ei merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä.

Pylväspaikka 10

Sijainti: lehtipuumetsää kasvavalla, kivikkoisella, hyvin loivasti koilliseen viettävällä rinteellä, kesämökin N-kulmasta 27 m 7°, saunan S-kulmasta 26 m 261°, rannasta n. 47 m SW;

p = 6790 445, i = 3353 430, z = n. 83 m.

Stratigrafia ym. havainnot: pintaturpeen alla n. 40 cm paksu kerros ruskeaa multaa, alempana – vaaleanharmaa hiesu, jossa paljon isohkoja (halk. 0,3-0,7 m) kiviä ja n. 0,5 x 0,5 m kokoinen, vaaleankeltainen hiekkaläikkä.

Löydöt: ei löytöjä. Ei merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä.

Sähkökaapelikaivannon S-osa

Sijainti: n. 27 m pitkä maakaapelin eteläinen haara kulkee melko tasaisella maalla (vanha pelto? kaski?) kesämökin N-kulmasta pohjoiseen, pienen vajan itäpuolitse, ja liittyy sähköpylväs 10:een; p = 6790 420-445, i = 3353 425-430, z = n. 83 m.

Stratigrafia ym. havainnot: pintaturpeen alla n. 20-30 cm paksu kerros ruskeanharmaata multaa, alempana – vaalea, kellertävä/harmahtava hiesu; vähän kiviä. Kaivannon syvyys 30-40 cm.

Löydöt: palanutta savea 2 kpl (KM 34736:7) ja muutama tiilenpala (ei luetteloitu) multakerroksesta. Isompi, oranssiksi palanut ja osittain kuonaantunut saven kappale löytyi vajan vierestä, n. 20 cm syvältä; kuuluu todennäköisesti samaan kokonaisuuteen pylväspaikka 9:n löytöjen kanssa.

Sähkökaapelikaivannon N-osa

Sijainti: n. 17 m pitkä maakaapelikaivannon koillishaara kulki loivalla, harvaa kuusi- ja koivumetsää sekä vatukkoa kasvavalla koillisrinteellä sähköpylväspaikalta nro 10 koilliseen, kohti saunan W-kulmaa, ja päättyi vanhan rautatörmän kohdalle; p = 6790 445-450, i = 3353 430-450, z = n. 82-83 m.

Stratigrafia ym. havainnot: pintaturpeen alla n. 20-30 cm paksu kerros ruskehtavanharmaata savimultaa (vanha pelto- tai kaskikerros?), alempana – vaaleanharmaa savi; kiviä jonkin verran, hieman runsaammin ja isompia (halk. 0,5-0,8 m) – kaivantohaaran SW-osassa. Kaivannon syvyys 30-40 cm.

Löydöt: rautanaula (KM 34736:8) ja muutama tiilenpala (ei luetteloitu) multakerroksesta, n. 15 m saunan W-kulmasta.

Tampereella 15.12.2004

Vadim Adel
kenttätöyönjohtaja

LUETTELO MUSTAVALKONEGATIIVEISTA (132388-132391)

Kuvannut Vadim Adel

Negatiivit on luetteloitu Museoviraston arkeologian osaston kokoelmiin.

neg nro	kuvan aihe	kuvattu suunnasta	pvm 2004
132388	Yleiskuva pylväspaikasta 9.	WNW	21.9.
132389	Yleiskuva pylväspaikasta 9. Taustalla kesämökki.	W	21.9.
132390	Pylväspaikka 9:n kaivanto. Kiveys.	NE	20.9
132391	Pylväspaikka 9:n kaivanto. Kiveys.	SW	20.9

LUETTELO DIGITAALIKUVISTA

Kuvanneet Juuso Vattulainen (JV) ja Vadim Adel (VA).

Kuvat on arkistoitu Pirkanmaan maakuntamuseon kulttuuriympäristöyksikön kokoelmiin.

kuvatiedoston nimi	kuvan aihe	kuvattu suunnasta	pvm 2004	kuvaaja
DSCN9663.JPG	Sähkölinjan NW-osa. Työkuva.		20.9.	JV
DSCN9664.JPG	Sähkölinjan NW-osa. Työkuva.		20.9.	JV
DSCN9665.JPG	Sähkölinjan NW-osa. Kaivuutyöt käynnissä.		20.9.	JV
DSCN9666.JPG	Sähkölinjan NW-osa. Työkuva.		20.9.	JV
DSCN9667.JPG	Työkuva.		20.9.	JV
DSCN9668.JPG	Pylväspaikka 9:n kaivanto. Kiveys puhdistettuna.	SW	20.9	JV
DSCN9669.JPG	Pylväspaikka 9:n kaivanto. Kiveys puhdistettuna.	SW	20.9	JV
DSCN9670.JPG	Pylväspaikka 9:n kaivanto. Kiveys puhdistettuna.	NE	20.9	JV
DSCN9671.JPG	Pylväspaikka 9:n kaivanto. Kiveys puhdistettuna.	NE	20.9	JV
DSCN9672.JPG	Yleiskuva pylväspaikasta 9. Taustalla kesämökki.	W	21.9.	VA

VALKEAKOSKI, NEROONIEMI ja ILLAANKIVI

SÄHKÖLINJAN PYLVÄSPAIKKOJEN KAIVUUTÖIDEN JA KAAPELITÖIDEN ARKEOLOGINEN VALVONTA 2004

PERUSKARTTAOTE 1:20 000

Pk 2132 05 TYRVÄNTÖ

Ote PerusCD:ltä, (c) Maanmittauslaitos

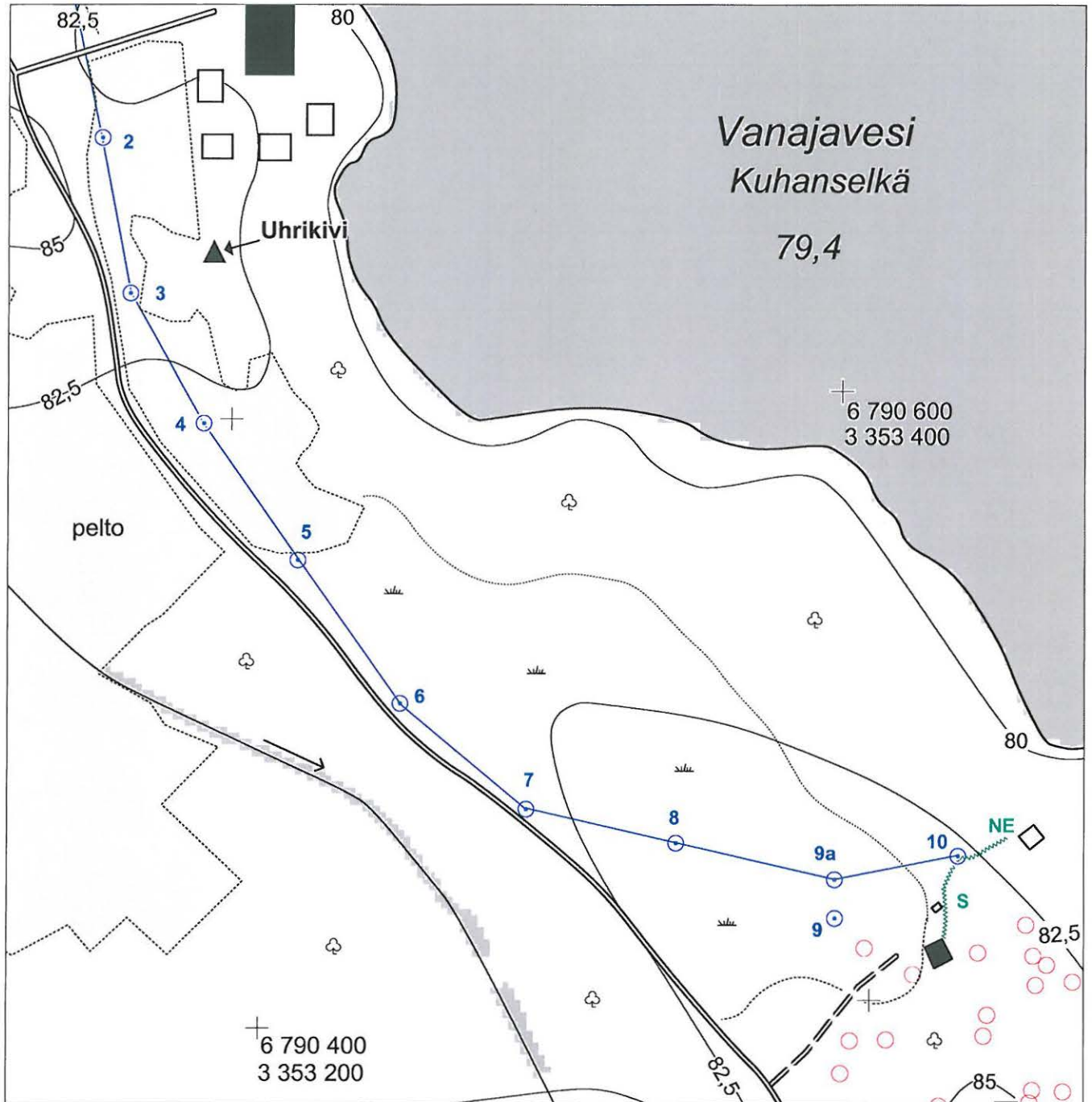
 valvonta-alue

VALKEAKOSKI, NEROONIEMI ja ILLAANKIVI

SÄHKÖLINJAN PYLVÄSPAIKKOJEN KAIVUUTÖIDEN JA KAAPELITÖIDEN ARKEOLOGINEN VALVONTA 2004

YLEISKARTTA 1:2000

Piirt. V. Adel, pohjakartta (c) Maanmittauslaitos

 sähkölinja, pyläspaikka ja sen numero

 kaapelikaivanto

 röykkiö (v. 1996 kartoituksen mukaan)

DSCN9665.JPG Sähkölinjan NW-osa. Kaivuutyöt käynnissä.

DSCN9672.JPG Yleiskuva pylväspaikasta 9. Taustalla kesämökki. Kuvattu lännestä.

DSCN9671.JPG Pylväspaikka 9:n kaivanto. Kiveys puhdistettuna; kuvattu koillisesta.

DSCN9668.JPG Pylväspaikka 9:n kaivanto. Kiveys puhdistettuna; kuvattu lounaasta.